

Foreningens egne Arbejdere, er der andre, hvor Arbejderne ikke selv kan være Medlemmer af Bestyrelsen, selv om de er med at vælge den. I nogle Tilfælde er det Arbejderne selv, der tager Initiativet og skaffer Pengene til Veje; og her har de næsten al Magten; i andre Tilfælde er det en Privatmand, der grundlægger Bedriften og forbeholder sig selv en stor Del af Indflydelsen, i et tredje Tilfælde er det Forbrugsforeningerne, der træder til og bærer den største Del af Byrden.

I Fordelingen af Udbyttet er der ogsaa stor Variation; noget gives altid til Undervisningsfond, Sygekasse og Alderdomsunderstøttelse samt Reservefond, men Resten fordeles efter meget forskellige Forhold mellem Producenter og Kapital samt undertiden Konsumenter. Nogle Produktionsforeninger sælger kun til Forbrugsforeninger, andre kun til det almindelige Marked, atter andre til begge Dele.

Denne Forskelighed i mange Enkeltheder har været Genstand for skarp Kritik fra Folk, der ikke sympatiserer med Bevægelsen. Nogle af os finder dog, at det er noget af det bedste ved den. Den kooperative Produktions Talsmænd søger ikke saa meget at skabe et splinternyt, fuldfærdigt industrielt System, som at indpode et vigtigt Princip i de allerede eksisterende Forhold. Paa den anden Side, hvis det slaar igennem i stor Maalestok, kan man være sikker paa, at det vil omdanne det nuværende industrielle System.

Ved at kapitalisere Arbejdernes Del af Udbyttet stræber man hen til at fastsætte Beløbet saaledes, at den enkelte Arbejders Kapital tilsidst bliver en meget væsentlig Del af den Kapital, der er nødvendig til at beskæftige ham. Angaaende Systemets Virkning paa Lønnen, da betaler Produktionsforeningerne den af Fagforeningerne anerkendte Løn som Minimum, og enhver Del af Udbyttet, der tilfalder Arbejderen, er ekstra. Udbyttet varierer fra 10 pCt. af Lønnen ned til ingenting i de Foreninger, der først er ved at arbejde sig frem.

Da dette er en Kvindekongres, kan det maaske interessere Dem at vide, at en stor Del af Arbejderne i den kooperative Bevægelse er Kvinder, og at disse har ganske de samme Rettigheder som Mænd. Det vil sige, de er delagtige i Udbyttet, Medejere af Kapitalen, og i Reglen valgbare som Bestyrelsesmedlemmer. I et Selskab, der trives særdeles godt, er der saaledes 3 Kvinder i Bestyrelsen. Men skønt Kvinderne undertiden er i Majoritet som Aktieejere, indrømmer de dog i Reglen Mandens Overlegenhed paa Forretningsomraadet ved at vælge ham til at styre deres Sager.

Det kunde maaske falde nogen ind at spørge: *Hvad vindes nu ved Aendelsen af disse Principper?*

Freden i den industrielle Verden betrygges, Strejker og Lockouter bliver mindre og mindre mulige. Andelsdrift fører til de bedste økonomiske Resultater ved direkte at interessere Arbejderen i Udbyttet af hans Arbejde, og hvis noget af dette Udbytte bliver kapitaliseret, skabes der en Fond til de trange Tider. Arbejderen an-

spores til at udføre sit Arbejde godt og være med at skaffe sin Forretnings Produktioner et godt Navn. Desuden vilde en mere almindelig Antagelse af disse Principper give den store Masse af Arbejdere Mulighed for at leve under bedre Forhold uden at skade Industriens Fremskridt i andre Retninger. Hidtil har Arbejderen haft liden Lejlighed til at gøre sig bekendt med de mere sammensatte Sider af Industri og Handel; han er mere eller mindre bleven Appendiks til en Maskine. Andelsdriften vil udvikle hans Ansvarfølelse og vil bedst løse det Problem, som før eller senere maa løses, at Arbejderen maa have en Stemme med i Afgørelsen af de Betingelser, under hvilke han skal arbejde.

En kort Bemærkning.

I „Et Svar“ til Fru Stampe-Fedderson har Frk. Annette Jensen anerkendt, at „Dansk Kvindesamfund“ virkelig har udrettet noget til Gavn for Smaakaarsfolk, men finder dog Anledning til at fremhæve, at disse væsentligst har hjulpet sig selv. Men hvem har nægtet det? og var det venteligt, at det skulde forholde sig væsentlig anderledes?

Dansk Kvindesamfunds Opgave er, saa vidt jeg kan se, vokset med Aarene, og intet af, hvad der er naaet, er opnaaet for de bedrestillede Kvinder alene, men for hele Kvindekønnet.

For rettelig at løse de sociale Opgaver maa hele Kvindekønnet være med; de maa, politisk talt, have fast Grund under Fødderne paa samme Maade som Mændene. Det kunde ellers let hænde sig, at mange Spørgsmaal blev løste netop paa den Maade, som mindst yilde anstaa frie og tænkende Kvinder.

Dansk Kvindesamfund kæmper ikke for „10 eller 30“ som kan have Betydning for „10 eller 30“ eller „Tusind“ af Kvinder — det gælder den halve Menneskehed.

Et Medlem af Dansk Kvindesamfund.

„Dame“ eller „Kvindesag“.

I Fru Stampe Feddersens Artikel: „Kvindesagen“ staar, at „det bebrejdes Kvindesagens Repræsentanter, at deres Sag er en Damesag.“ — Ja, — undskyld, men naar den virkelig skulde være en *Kvindesag*, saa vilde den sikkert ogsaa komme til at se lidt anderledes ud; — jeg tror, at som den er, er *Damesag* det mest korrekte Udtryk.

I en *Kvindesag* burde dog alle Kvinder kunne arbejde med Haab om Udbytte deraf, men hvorledes vil man forstaa, at den arbejdende Kvinde skal faa Udbytte af *Kvindesagen*, som den nu arbejder, til Eksempel gennem Kvindernes Valgret og Valgbarhed til Borgepræsentantvalgene? Hvad Gavn

og Interesse vil en saadan Lov have for alle de Kvinder, som i Følge deres smaa Indtægter maa staa udenfor?

Vil de Kvinder, der faar Valgret, varetage de andres Tarv? Jeg tror det ikke, alene af den Grund, at de ikke ved, hvor Skoen trykker. Der er flere Gange, fra de bedrestillede Kvinder, gjort Skridt til at faa et Samarbejde med de arbejdende Kvinder i Gang — men uden Held. Sagen er den, at med alt det, som „Dansk Kvindesamfund“ har udrettet, staar det dog ganske fremmed for den store arbejdende Masse af Kvinder. Den arbejdende Kvinde forlanger nemlig ikke Gaver, hun forlanger kun Løn for sit Arbejde.

I Artiklen „Kvindesagen“ staar, at der er foretaget en Undersøgelse af Syerskernes Kaar, og det kan jo selvfølgelig være meget godt, men jeg er overbevist om, at Kaarene ikke er bleve forbedrede paa andre Steder, end hvor Syerskerne selv, gennem deres Organisationer, har faaet dem forbedret. Men har de bedrestillede Kvinder nogen Sinde tænkt paa — naar de køber et Stykke Tøj: Kaabe, Hat, Handsker, Linned o. s. v. — hvilket Arbejde en af deres Medsøstre har lagt heri og hvilken ussel Løn, hun har faaet derfor? — sikkert ikke. De har taget det som noget ganske selvfølgeligt, at hun giver sit Arbejde hen, uden at bekymre sig om, hvor vidt hun kan leve eller ej af den Løn, hun faar som Vederlag derfor. Men kan det være tilstrækkeligt til at blive „Kvindesag“?

Sofie Jensen,
Formand for Linnedsyerskernes Fagforening.

Valgret.

Redaktøren af det norske Kvindeblad „Nylænde“, Frk. Gina Krog, siger om dette Spørgsmaal: „Arbejdsklassens Kvinder klarede nok at stemme bravt til Beskyttelse for Hjem og Børn — naar de først fik Retten. Det var ikke fin Statsmandskunst, der fordredes, — det havde man ikke stort af i Forvejen i Landet. Sund Sans, ren Vilje var de bedste Betingelser — det havde Kvinder lige saa meget af som Mænd.“

Kvinden og Samfundet

bestilles for Oktober Kvartal paa Bladets Kontor, Nørregade 33 St. 57 Øre. Beløbet kan sendes i Frimærker. Til næste Kvartal modtager Postvæsenet Abonnement.

Venner af Bladet, som hver i sin Kreds vil samle Abonnenter og sende Beløbet samt nøjagtige Adresser under et til Bladets Kontor, vil gøre os en meget stor Tjeneste.

Klager over Uregelmæssighed i Forsendelsen bedes stilet skriftligt til Bladets Kontor.

Kvinden og Samfundet kan faaes à 5 Øre pr. Nr. paa Bladets Kontor, Nørregade 33 St.

Undervisning i Linnedsyning.

Maanedlige Kursus 10 Kr.
Johanne Nielsen,
Vestergade 78, Odense.

En veløvet Dameskræderinde ønsker endnu et Par Familier at sy hos. Carstensgade 42, St.

Odder Broderihandel.

Stort Udvalg af alt til Broderifaget henhørende.

Lærerinder ved Højskoler og andre Haandgerningsskoler erholde 10 % Rabat.

Paategning udføres hurtigt og billigt paa alle Stoffer.

Hurtig Ekspedition.

Helga Videbæk, Odder.

Standard Mønstre.

Vimmelskiftet 32.

Standard Mønstre

ere færdige udskaarne
og leveres efter Maal
20, 40, 60, 80 Øre.

Standard Mønstre passe.

Tøj forskaaret paa Grund af Fejl ved Mønstrene godtgøres.

Standard Modeblad,

I Kr for et helt Aar,
faas i alle Boglader og hos alle Forhandlere af Standard Mønstre.
Marius Hartz, Vimmelskiftet 32.

København. K.
Generalagent for Skandinavien.
Telefon 17678.

Børnehabitmagasinet

31, Frederiksborggade 31.

Anbefaler sit^{te} store
Lager af **Dreng-**
dragter, Frak-
ker, Stortrøjer
fra 2—18 Aars Al-
deren samt **Pige-**
kaaber, Huer,
Hatte og **Kas-**
sketter.

Enkelte Benklæder
haves paa Lager.

Flot Snit,
billige Priser.

Borch Petersen,
31,
Frederiksborggade
31.

Abonnement paa

„Kvinden og Samfundet“,

Oktober Kvartal, 57 Øre, tegnes herved:

Navn:

Stilling:

Bopæl:

Kvindens Aarhundrede.

I.

Hvad har det saaledes givet os — dette Aarhundrede? Det svarer: „Jeg har opvakt jer til tænkende, reflekterende, erkendende Væsner, jeg har gjort jer til Medvidere, om hvad der er Ret og Pligt; jeg har lært jer, hvad I bør fordre, hvad I savner, hvad I vil. Findes der en Periode i Menneskeslægstens Historie, som kan opvise en herligere, en skønnere Vinding for jer Kvinder?“

Med Taknemlighed erkende vi Sandheden af dette Vidnesbyrd.

Det, at vi har *opdaget os selv*, tjener den Tid, der er gaaet, til uvisnelig Ære og opvejer tusindfold dens mange Misgreb og Fejlregninger. Men hvad om vi nu dyrt har købt Monoplet paa denne Opdagelse med Tabet af den uvidendes Ro og den ureflekterendes stille Lykke? —

Vi har lært at skatte vort ny-

vundne Liv, ogsaa naar det bragte os Plage, — højere end den Tilstand, der af somme prises som Lyksalighedens, men hvortil intet Nutidsmenneske, hvor tungt hun end er trykket af Tilværelsens Byrde, længes tilbage. Vi har lært at leve, og deri ligger jo en Vinding.

Men om saaledes Kvindens Medansvarlighed i Aarhundredets store Slutningsopgørelse end er et anerkendt Faktum, saa er det først ved at granske Blad for Blad i den Hovedbog, som bærer Ordene: „Historien og Menneskelivet“ indristet med Guldskrift paa Titellbladet, at man kan dømme om Slutningsresultatet. Og veltalende Sifferer møder os paa hver Side, hver Konto udviser et nyt, vigtigt Stadium paa Kvindens Udviklingsvej. Der findes ikke et Land i den civiliserede Verden, som ikke er medinteresset heri. Kvindebevægelsen er som ingen anden en international Bevægelse. Den er en Brand, som er gaaet rensende, lutrende frem over Landene uden at

hindres af nogen Grænse, hvor den tilvisse har flammert med mere eller mindre intensiv Lue, efter som Brændselsmaterialet, den har mødt paa sin Vej, har været let antændeligt og vel tilrettelagt eller ikke.

Hvor begyndte da først den tændende Gnist, og hvem har vakt den til Liv? De angelsachsiske Folk berømmer sig af at have skabt den moderne Kvindebevægelse, og en Spencer, en Stuart Mill nævnes som de impuls-givende Aander, lige som det altid var Tankens, ikke Handlingens Mænd, der satte de store Kulturbølger i Gang.

Men hvert Land har inden for Tankens Verden haft sine Heroer, som er gaaede i Ilden for Kvindens retfærdige Sag, og altid har Tidens ædleste Aander været regnet blandt dem. Saaledes saa Gejer i Sverrig med Snillets Fjernblik hen mod den Tid, da Kulturen skulde regne med andre Værdier end Styrkens og Traditionens, og saa blev vort Lands største Tænker en Forkæmper for Kvindesagen, længe

forinden det saa ilde anskrevne Ord vandt Borgerskab i det svenske Sprog.

For en stor Del har det dog været Kvinderne selv, som tog Sagen i deres egen Haand, da det gjaldt. Og med Stolthed kan hvert Land vise hen til Kvindeemancipations Pionerer, vise hen til Navne, som for alle Tider skal staa indridsede paa Kulturhistoriens Blade. Hvilken lysende Række har Amerika ikke at opvise, fra Lucretia Mott, den modige Banebryderske, som ved Seneca Falls, Stedet for det først afholdte Kvindemøde, aabnede det Korstog, som Stuart Mill havde prædiket; og Harriet Beecher-Stowe, hvis svage Kvindehaand udslyngede den Brandfakkell, der tændte den Kamp, som sluttede med Negerslaveriets Ophevelse, den skønneste Sejrer, som nogen Sinde er vundet for Menneskehedens Sag, — til Frances Willard, den store Forkæmperinde for Afholdssagen, som gav Verden Eksemplet paa, hvorledes en stor Idé, omsat i en fast organiseret Form, kan blive en Ver-